

Art. 96. „Hij spreke of schrijve *openlijk* over het nadeel der vervalsching van levensmiddelen . . . .” Als „*alle* medici over geheel den aardbodem” verplicht zijn, dit artikel op te volgen, zal er veel overbodig gedrukt en gesproken worden. Ref. denkt, dat er zeer veel goede medici zijn, die nooit openlijk schrijven of spreken.

Art. 100. „Hij zij” (alweder ieder, altijd, overal en onder alle omstandigheden) „uit een humaan begrip voorstander van het paviljoen-„systeem bij den bouw van ziekenhuizen”. O, die ethische overtreders, die uit een inhumane begrip andere systemen voorstaan!

Deze proeve stemt tot dankbaarheid, maar voldoet niet. En als een Art. 104 zou behelsd hebben het voorschrift, dat de geneesheer een eenvoudig en duidelijk gebruik van zijn taal moet maken, zou de schrijver gezondigd hebben en tegen dat artikel en tegen Art. 4: „Hij zorge „dat men hem het: „Geneesheer, genees u zelve”, in geen geval „kunne voorhouden”. Ref. wil niet hard vallen over het woord „aanpassen”, welke kleermakersuitdrukking door ieder natuurwetenschappelijk opgeleid Nederlander misbruikt wordt, maar moet wel opmerken, dat het gebruik van vele vreemde woorden bij eenige zorgvuldigheid had kunnen worden vermeden. Immers, niet alle vreemde woorden worden door ieder geneesheer goed verstaan, en als men, op blz. 10 van den schrijver verneemt, dat men „Medische Politie” noemt „de diensten, die de geneeskunde aan politie en justitie be„wijst”, komt men er toe, te wenschen, dat zelfs zulke uitdrukkingen voortaan door Nederlandsche worden vervangen. PINKHOF.

— * —

INGEZONDEN.

EEN LEERSTOEL IN TROPISCHE ZIEKTEN GEWENSCHT ?

Frappez, frappez toujours! het middel, dat zoo vaak en dikwerf terecht wordt aangewend om iets gedaan te krijgen waarvan men voor zich zelf de wenschelijkheid of noodzakelijkheid inziet, wordt van verschillende zijden in praktijk gebracht om aan één onzer universiteiten een leerstoel in tropische ziekten in het leven te roepen. Het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst deed zelfs een voorstel op de laatste jaarvergadering om een commissie te benoemen, die de mogelijkheid van het oprichten van een zoodanigen leerstoel zou onderzoeken. Mij dacht, dat na de wijze woorden door Prof. PEKELHARING bij die gelegenheid gesproken, ieder zou overtuigd zijn geworden van de *niet* wenschelijkheid om den door sommigen zoo vurig begeerden leerstoel te verkrijgen. In de *Indische Mercur* van Februari 1902 gaat Dr. VAN DER BURG nu nog een

stapje verder en begint zelfs, nu het *frappez toujours* nog niet heeft geholpen, het *frappez fort* toe te passen. Hij vindt het niet meer alleen wenschelijk in Nederland tropische geneeskunde te doen onderwijzen, neen, zelfs de eer der natie wordt er bij te hulp geroepen; het oprichten van een leerstoel voor tropische geneeskunde wordt een dringende en gebiedende noodzakelijkheid genoemd.

Nu zulk zwaar geschut in het veld wordt gebracht om daarmede een bres te schieten in de gemoederen der anders en misschien niet denkenden, komt het mij voor, dat langer zwijgen niet wenschelijk is en het plicht wordt er op te wijzen, dat men op den verkeerden weg is.

Met het oprichten van een leerstoel in tropische ziekten aan een der universiteiten in Nederland zou men niets anders bereiken, dan dat de kanker, die aan ons geheele medische onderwijs knaagt, nog grooter omvang zou aannemen en dat nog meer dan thans reeds het geval is, de hoofden onzer aanstaande tropenartsen met theoretische kennis worden volgestampt, terwijl de voor allen zonder onderscheid zoo broodnoodige oefening in praktische richting nog meer op den achtergrond dreigt te geraken.

Welke tropische geneeskunde meent men dan toch wel, dat in Nederland onderwezen kan worden? In hoofdzaak zal toch wel door al die ernstige voorstanders bedoeld worden, dat den aanstaanden tropenartsen gelegenheid moet worden gegeven kennis te maken met de ziekten, die *in de tropen* voorkomen en niet met de restjes, die daarvan bij repatrieerenden nog over zijn. Hoe zal men in Nederland op praktische wijze malaria bestudeeren; niet die door goedaardige quartana- en tertiana-parasieten veroorzaakt, maar den boosaardigen tertiana-vorm, waar een spoedige juiste diagnose voor den patiënt levensreddend is? Wie zal in Nederland kunnen onderwijzen het verloop van febris typhoïdea hier te lande, zóó geheel afwijkend van dat dier ziekte in de koelere klimaten, dat haar bestaan langen tijd is ontkend? Wie zal in Nederland anders dan met de *viva vox* deze twee ziekten van elkander leeren onderscheiden, die zelfs in Indië nog zoo dikwerf met elkander worden verward, ten nadeele der arme patiënten, tot schande der wetenschap?

Alleen hij, die ervaren is in de methoden, niet alleen van klinisch, maar ook van microscopisch onderzoek, zal een dergelijke noodlottige vergissing niet begaan. En hoe groot is nu de kennis van het microscopisch onderzoek van pathologische producten, in den ruimsten zin genomen, onzer artsen, die zoeven onder de vleugelen der alma mater zijn uitgekomen? Een veeljarige ervaring, eerst als assistent van mijn hooggeschatten leermeester KUHN, later als chef van het militair pathologisch-hygiënisch laboratorium te Utrecht en nu sedert 2 jaren in mijn tegenwoordigen werkkring, in welke laatste twee betrekkingen ik kennis maakte met leerlingen van alle 4 de universiteiten in Nederland, geeft mij het recht een oordeel uit te spreken, dat niet anders kan luiden dan „bedroevend”.

Wie zal in Nederland beri-beri doceeren, dat veelhoofdige tropen-monster, waarop tot nog toe iedere aanval heeft schipbreuk geleden? Wat gij in Europa daarvan te zien krijgt, ijveraars voor een leerstoel in tropische ziekten, zijn de luttele overblijfselen van een ziektebeeld, dat slechts hier in de tropen met vrucht kan worden bestudeerd.

Tropische dysenterie, tropisch leverabsces, de tal van tropische huidziekten, die nimmer in het koele klimaat voorkomen, kunnen buiten de tropen slechts theoretisch onderwezen worden. Zoo voortgaande zou ik een groot gedeelte der pathologie kunnen opnoemen, om er op te wijzen, dat velerlei ziekten hier dikwerf geheel anders verlopen dan in Noordelijk Europa. Doch waar-toe! Ik zou mij alleen schuldig maken aan het vergrijp, waarvoor ik wensch te waarschuwen: theoretiseeren, zonder het in de praktijk te kunnen toonen.

Men late zich riet verleiden door hen, die wijzen op Duitschland, dat zijn school voor tropische ziekten te Hamburg vestigt, of Frankrijk, dat dit te Marseille doet. Zeer zeker is dit te loven, maar noch Frankrijk's noch Duitschland's koloniën zijn op het oogenblik rijp om de school *daar* op te richten. Zelfs Engeland mag ons niet tot voorbeeld strekken, omdat ook de toestanden in de Engelsche koloniën geheel anders zijn dan bij ons. Ik kan niet anders dan met volle overtuiging de woorden van Prof. PEKELHARING met nadruk herhalen: „Wij Nederlanders zijn andere naties vooruit”. Althans in theorie, de praktijk laat nog wel iets te wenschen over. De toestanden hier, met betrekking tot het onderwijs in tropische ziekten, zijn nog niet zoo, of veel valt daaraan nog te verbeteren.

Een hoogleeraar in de tropische geneeskunde in Nederland kan ik mij niet anders voorstellen dan als een groot compiler, die misschien in staat zal zijn van datgene wat hij zelf vroeger gezien en wat hij in de vele handboeken van anderen gelezen heeft een boeiend verhaal aan zijn hoorders te geven, maar *tropische geneeskunde leert men alleen in de tropen!*

Menigeen zal geneigd zijn in het bovenstaande een oratio pro domo te zien. Niets is evenwel minder waar. Ook zonder den cursus in tropische ziekten heeft het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden een werkkring zóó uitgebreid, als men zich maar wenschen kan. Het was mij evenwel een behoefte er voor te waarschuwen de paarden niet achter den wagen te spannen, uitsluitend en alleen om het groote belang, dat daaraan verbonden is, niet, zooals Dr. VAN DER BURG beweert „voor de duizenden, die van daar (de koloniën) in het vaderland terug keeren”, maar voor de millioenen, die daar achter blijven: onze tropenartsen te vormen tot geneeskundigen, die de tropische zieken en ziekten *werkelijk* kennen en niet alleen van *het hooren zeggen*.

Weltevreden, 25 Maart 1902.

J. DE HAAN.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officieele verslagen, enz.

Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 April is, op grond van de overweging, dat volgens ingekomen ambtsbericht pest voorkomt te Buenos-Ayres, de haven van Buenos-Ayres besmet verklaard wegens pest, met bepaling dat het aantal dagen, bedoeld in Art. 8 der Wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), tien zal zijn,

HUIZINGA.